

לקחה משוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'שוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת בהר-בחוקותי התשס"ו

7:53	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:24	מוצאי שבת
8:37	סוק"ש מג"א
9:13	סוק"ש גר"א
12:53	חצות

הגאולה ומוטל עלינו להגביר זכויותינו כדי להחיש את הגאולה. (חפץ חיים)

"ובשנה השביעית שבת שבתון וגו' שדך לא תזרע" (כה, ז)

"ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו - ר' יצחק נפחא אומר אלו שומרי שביעית" (ילקוט תהלים). והנה פסוק זה שבתהילים נדרש בגמ' "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמוע יצאה בת קול ואמרה מי גילה רז זה לבני, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו לשמוע בקול דברו - ברישא עושה והדר לשמוע". הרי שאותו פסוק המבטא את התרוממות ישראל בהר סיני שהגיעו לדרגת מלאכי השרת המקדימים "נעשה" ל"נשמע", אותו פסוק נדרש על שומרי שביעית. שכן זהו באמת כוחם וגבורת נפשם של שומרי שביעית שאינם שואלים ודורשים "מה נאכל הן לא נזרע ולא נאסוף" אלא עושים את המוטל עליהם. (הגר"ח שמואלבין)

"והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי" (כה, כג)

כאן קבעה התורה את היסוד שאין לאדם קנין מוחלט בארץ, אלא הכל פקדון בידו ואף הוא עצמו גר ותושב כאן כי עיקר תכליתו בעולם הנצחי, לכן קבעה התורה שאין למכור אדם לעבד יותר מחמישים שנה שהרי חשבון פשוט מראה שעיקר תפקידו של האדם בעולם מחמישים שנה, שנאמר "ימי שנותינו בהם שבעים שנה", ועד גיל עשרים עדיין אינו עומד לגמרי ברשות עצמו (דוגמא לכך בגיטין ס"ה - אין אדם מוכר בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים) וזאת כוונת המשנה בן עשרים לרדוף, דהיינו שאז מתחיל לשאת בעול קיומו. יוצא אפוא שחמישים שנה אדם עמל בעולם ואסור לו למכור עצמו לעבד לכל שנותיו, כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים. (כלי יקר)

"וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו" (כה, יד)

כאשר סיפרו לר' ישראל מסלנט על שלשה חסידי רייסין שהתחברו יחדיו לעבוד את ה', אמר, שאם יאמרו לו שהגיעו לדרגות נשגבות ביותר הוא יאמין, אך דבר אחד שעשו הגיב בהסתייגות, הם התחילו ללמוד מסכת שבת, על כך אמר שהיו צריכים להתחיל במסכת בבא קמא ללמוד את אשר צריך להזהר במילי דניקין, (מפי מו"ר הג"ר חיים

לא ימלח בשר, יהיה מוחזק אצלנו כאוכל טריפות... ובכלל, הוסיף והעיר לאיש שיחו, כלום יש לנו מושג מה זה "דרבנן"?

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם" (כה, ב)

פתח "דבר" שהוא לשון קשה, וסיים ב"ואמרת" שהוא לשון רכה, וכן הוא שורשן של דברים, כי מצוה זו ביסודה חמורה היא מאד, ומיסודי אמונתנו היא וכמו שבארנו, ולכן צריך להודיע חובתה בלשון קשה, ורק לאחר שמקבל על עצמו עיקר חובת השביתה ושמיטת הארץ, יכול להקל בהלכותיה עפ"י דין תורה, וזהו שלאחר הדיבור ביסוד המצוה באה האמירה בפרטי המצוה ודיניה. ומרגלא בפומיה דמרן ה"חזון איש" זצ"ל, שישנם רבים המחמירים בהלכות שביעית יותר מכפי הדין וחומרא זו מביאתם לידי קולא, שטוענים שכאלו אין באפשרות לקיים מצות שביעית כהלכתה, ולכן סומכין על ה"היתר מכירה" שאין בו ממש, ואדרבה, יסוד מצות שמיטה חמור הוא עד מאד ואין להקל בזה כלל, אלא שומרי שמיטה כדין יכולים להקל בכמה פרטים כשיש לזה יסוד עפ"י ההלכה. (טעם ודעת)

"שש שנים" (כה, א)

ענין השנים כימי בראשית, וכן אמרו (תו"כ) כשם שנאמר שבת לה' בשבת בראשית כן בשמיטה. ולזה ביום שלישי וביום ששי נאמר "כי טוב" שני פעמים. לכן בשנה השלישית ובשנה שישית צריך ליתן מעשר עני ולהטיב לזולתו, וזה רמז נאה. (משך חכמה)

"וחשב עם קונוה משנת המכרו לו עד שנת היובל" (כה, ה)

אומר החפץ חיים שהגלות היא עבדות של כלל ישראל, כעונש על חטאייהם ויש קץ סתום שהוא סוף העונש ואז ודאי תבוא הגאולה. ואולם כשם שעבד יכול לצאת טרם זמנו ע"י גרעון כסף דהיינו תשלום עבור השנים הנותרות. כן יכולים ישראל להגאל בטרם עת ע"י רבוי זכויות תורה ותשובה. וזהו שנאמר: "בעתה אחישנה" לא זכו-בעתה, זכו-אחישנה. ומסיים החפץ חיים שאין להתפלא על כך שדורות רבים שלפנינו לא זכו להקדים את הגאולה כיוון שבזמנם נשארו שנים רבות לגלות והיה צורך בזכויות רבות מאד מאד. ואולם עתה שקרובים אנו לסוף הגלות לא נדרש לשלם הרבה כדי להקדים את

פנינים לפרשה

"וידבר ה' אל משה בהר סיני... ושבתה הארץ" (כה, א, ה)

אמר רבי חנוך-צבי מבנין: בסיני ירדה משמים לבני ישראל מדת השנאה לרע, שישנאו את מה שהגוי אהב, שיתעבו את היצר הרע והתאוות. "הר סיני" - היא השנאה ליצר הרע שנדמה ולכן הענין מרומז במצוות שמיטה ויובל דוקא, כי המה רמז להסתלקות מן הארציות, להפקרת כל עניני עולם הזה - וכדרך שאמר הרבי ר' מנדל מקוצק לבני החבריא שלו: "איני מבקש מכם אלא שתשנאו את הגוף כדרך ששנאו רבי משה'לי מליטימורסק".

"ושבתה הארץ שבת לה'" (כה, ה)

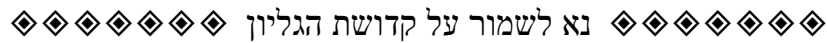
רבי חיד"א מירושלים מזכיר דברי מפרשים: בכל שנה מתבטלין קומדי תורה שני חדשים, ניסן ותשרי, כמסופר בגמרא שזירז רבא לתלמידיו שיהיו טורחים בעונה זו - בקציר ובבציר - לפרנסת ביתם בשביל כל השנה. נמצא בששה שנים ביטלו מתורה שנים-עשר חדשים תמימים. נתן להם, איפוא, הקב"ה, שנת השמיטה שבה פטורים מלטרוח בעבודת הארץ וישלימו חוקם י"ב חדשים שהחסירו...

"שש שנים תזרע שדך" (כה, א)

אומר רבי חיד"א: "שש" שנים תזרע" סופי תיבות ש"מ"ע, רמז לפסוק "שמע ישראל" שיש בו שש תיבות, ולומר לך: כל הזרע שש שנים ונח בשביעית מעיד ביחודו של הקב"ה שהוא יחיד וברא כל העולם בששה ימים ונח בשביעי, וכל הזרע בשמיטה כאילו כופר ביחידו של עולם, רחמנא ליצלן.

"ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ" (כה, ז)

ישב אחד הרבנים אצל ה"חזון איש" וניסה לדבר על לבו שיורה לקולא בענין שביעית. אמר: הלא שמיטה בזמן הזה היא רק מדרבנן, ממילא אין חיוב להחמיר כל-כך... השיבו ה"חזון איש": הלא כמעט כל האיסורים שיש לנו הם רק מדרבנן, כמעט שלא מצויים אצלנו איסורין דאורייתא, האם מליחת בשר היא דאורייתא, הרי רוב הפוסקים הכריעו שדם מבושל אינו אלא מדרבנן? ועוד כיוצא באלו. מכל מקום כאשר מישחו

שמואלביץ זצ"ל.

כמו כן, היה דורש ללמוד עם הנערים מסכת בבא קמא, כדי להשריש בלבם את החובה לשמור את עצמו ורכושו מלהזיק לזולת, מפני שקשה להחזיר לתודעת האדם, שאם רק רכושו הזיק ולא הוא עצמו שחייבים לשלם.

"ולא תונו"

פעם פנה השוחט מסלנט, לר' ישראל סלנטר, והביע לפניו את רצונו לעזוב את מלאכת השחיטה, כאשר ירא מהאחריות של איסור נבילה.

"במה דעתך להתעסק" – שאלו ר' ישראל. "אפתח חנות ואעסוק במסחר" – ענה השוחט.

תמה ר' ישראל ואמר: ומה בשחיטה אתה חושש, שאין בה כי אם לאו אחד של נבילה, עאכ"ו שיש לחשוש בחנונות, שכרוכים בה הרבה אזהרות ואיסורים, לא תגנובו, לא תגזול, לא תעשוק, לא תונו, לא תכחשו, לא תשקרו, לא תעשה ועשה של מדות ומשקלות וכו'. (תנועת המוסר). (המאורות הגדולים)

סגולות

ויש לעורר ברבים להקים שיעורים לבעלי בתים, וכמו שמלמדים הלכות שבת וכשרות, צריך ללמוד היטב דיני גזל אונאה וריבית שיש בזה חילוקי דינים רבים. (טעם ודעת)

סגולות

מעשה באחד שנכנס ליטול מרבי חיים אלעזר ואקס – בעל "נפש חיה" – עצה מסחרית, עסק נזדמן לו, ובעיקוף כדרך התגרים הוא יכול להרויח יפה, האם רשאי הוא לעשות כך.

בלוחות הברית נאמר – משיב רבי חיים אלעזר – "מזה ומזה הם כתובים" ללמדך, שכל צד שאתה מטה אותם, אתה קורא בהם "לא תגנובו"...

"וישבתם על הארץ לבטח"

במילים אלה יש רמז למי"ש רז"ל (סנהדרין י"ז): כל עיר שאין בה עשרה דברים אין ת"ח רשאי לדור בתוכה, וסימנם הוא: ע"ל הארץ לבטח.

ע – מעינות, כלומר מים מהמעיינות ובתי מרחץ, ל- לימוד תשב"ר היכל הקודש, אומן, רופא צדקה, לבלר, בית כנסת, טבח, חכם, כלומר בי"ד המכין ועונשין. (ויאמר אברהם)

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת ב"י"

(כה, לה) דיברה תורה בלשון יחיד - והחזקת בו. כי כרגיל בשעה שיש צורך לעזור למישהו כל אחד דוחה ושולח לחבירו, בטענה שהשני קרוב יותר או עשיר יותר. לכן מדברת התורה בלשון יחיד, כלומר, עליך מוטלת החובה לחזק את העני ואל תפטור את עצמך בטענות שונות.

"קריאת התוכחה"

ישנם אנשים שיראים מן התוכחה ויוצאים מבית הכנסת בשעת קריאתה, ויש קהילות שהקורא מבליע את המילים וקורא בקול נמוך ורוב המתפללים אינם שומעים את הקריאה. – משל למה הדבר דומה. לאחד שהזהירוהו שלא ילך בדרך פלונית המלאה סכנות וחיות טורפות אורבות שם, והלה אינו שומע ויאינו מקשיב לקול המזהירים, והולך

דוקא בדרך זו, ושם כסות על עיניו לבל יראה את המכשולים. ואינו מעלה בדעתו כי אדרבה, הסכנה עתה היא יותר גדולה. ואנשים חושבים כי אם לא ישמעו לקול התוכחה, לא יאונה להם כל רע. ולו חכמו ישכילו ויבינו כי בשומם כסות על עיניהם, גורמים הם לעצמם רעה יותר גדולה.

(חפץ חיים)

"את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך"

(כה, לו) רמז יש כאן לאותם שלווים וממשכנים נפשם עבור מותרות, עד שבסופו של דבר כשצריכים לפרוע חובותיהם עם הרבית, עלולים להגיע עד פת לחם ח"ו, ז"ש "את כספך לא תתן.. בנשך" עבור "מרבית", פי', עבור יותר מכפי הצטרכותך, כדי ש"לא תתן אכלך", שע"י נשיכת הרבית תפסיד גם את צרכיך ההכרחיים.

סגולות

אמר רבי משה חפץ: כשאתה נותן מכספך לנוקק ועני, אם לשם הלואה או צדקה, וכן כשאתה גומל חסד עם חברך בגופך – עשה זאת בסבר פנים יפות ובדברים מעודדים, אל תתן לו בנשך, אל תהי נושך את הנוקק הבא לבקש טובתך, תוך כדי עזרתך, בדברים הנושכים וחותכים בסכין בלבו, תן וגמול עמו במאור פנים.... (עולם חסד יבנה)

"אם בחקותי תלכו וגו'"

(כו, ט) עוד ירצה ע"ד אומרם ז"ל (אבות ד, יד) הוי גולה למקום תורה, שצריך לכתת רגליו ממקום למקום ללמוד תורה, וצא ולמד דבריהם ז"ל בגמרא (חגיגה ה') כי כולן היו גולין ללמוד, ויש שהיה הולך ששה חדשים וחוזר כמו כן לעסוק ביום אחד.

והוא אומר "אם בחקותי" שהוא עסק התורה, צריכים ש"יתלכו" ממקומכם אחריה. גם כדי שתהיו פנויים, אין נכון ללמוד והוא בביתו, כי יטרודוהו בצרכי הבית, לכן יעזוב איש את אביו ואת אמו, ויסע ממקומו ללכת אחריה. (אוה"ח הק')

"אם בחקתי תלכו"

(כו, ט) יש לרמוז אִם בַּחְקוֹתַי תִּלְכוּ וְאֵת רֵי"ת אבוֹת, וס"ת ע"ה גימ' האמהות. כלומר, אל תסורו מדרכי אבותיכם (וכ"כ בעה"ט, אם בחקותי תלכו – ר"ת אבת, שתלכו בדרכי אבות) ואמותיכם, כי כן דרך כל העולם, האדם הולך בדרכי אביו ואמו, וכמ"ש בנביא (יחזקאל כ, יט) "בחוקי אבותיכם". וכתוב נמי (ישעיה נא, ב) "הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם".

(פתוחי חותם)

סגולות

דרש רבי שמואל משינובה: "בחוקותי תלכו", פירוש: אל תעמדו במקום אחד בעבודת ה' יתברך כי אם "תלכו", תתקדמו בלי הרף ותעלו ממדרגה למדרגה.. כיוצא בזה העיר רבי משה מקוברין, ביחס למאמר חז"ל "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו": מכיון שכך, הרי צריך ללכת, ולא לעמוד במקום אחד....

סגולות

מעשה באברך שקבל לפני ה"חפץ חיים": רבי, זה שנים הרבה שהנני מתייגע ומתייגע בתורה ועדיין לא ראיתי סימן ברכה, אפילו

להבין דף גמרא עם המפרשים כהלכה עוד לא זכיתי – ומה יהא בסופי? אברך! – החזירו ה"חפץ חיים" – כלום ציוה לנו הקב"ה להיות למדנים, גאונים! לא נצטוונו רק "והיגית בה יומם ולילה" – "שתהיו עמלים בתורה". נעמול בה, בין אם נגיע למעלת חריפים ובקיאים מופלגים, בין אם לא נגיע....

"וואלתם לחמכם לשובע"

(כו, ח) וי"ל עפ"י דברי התד"א רבה פכ"ו, (הו"ד בתוסי' כתובות קי"ד) עד שאדם מתפלל שיכנסו ד"ת לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, היינו, שריבוי המאכלים נותנים כח לחומר נגד הרוח שבאדם, וטוב לאדם שימעט באכילה ושתיה. (א"ה – וכ"ת החת"ס, וסיים וז"ל: והיינו טעמא דרבינו הק"י שלא נהנה אפילו באצבע קטנה, וא"כ ברכה גדולה היא זו, שבמעט אכילה יהא שבע, ויכול ע"כ להכניס תורה במעיו).

ושמעתי מפרשים (א"ה – כן פי' ה"מדרש שמואל", והמהר"ם שיף) את דברי הז"ל (אבות ז, ד) "פת במלח תאכל... אם אתה עושה כך (בשעה ש) אשריך וטוב לך", היינו, בשעה שיש לך הרבה מה לאכול, ואתה מסתפק בפת במלח, אז אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב. (אזנים לתורה)

"ונתתי שלום בארץ"

(כו, ו) צ"ל, למה הוצרך לומר זה אחר שכבר אמר "וישבתם לבטח".

ואולי, שיכוין על עם בני ישראל עצמם שלא יהיה להם פירוד הלבבות, שיטע ה' ביניהם. שלום ורעות (א"ה – וכן פי' ראב"ע ורמב"ן). או אפשר שיכוין על כללות העולם, ותעד שכשמדבר על ארץ ישראל מזכירה בכינוי כאומרו בסמוך "בארצכם", וכאן אמר "בארץ", שמבטיחם כי יהי שלום בכל העולם, ותמצא שחפץ ה' בדבר, וצא ולמד מפרי החג, ע' כנגד שבעים אומות, ומאמר רז"ל (סוכה נה) בענין זה, גם כפי הטעם כשיש מלחמות בעולם, יחרדו גם היושבי בטח לקול ענות מלחמה, ולזה גמר אומר "ושכבתם ואין מחריד". (אוה"ח הק')

"או דודו או בן דודו יגאלנו"

(כה, מט) י"ל בזה בדרך רמז, דהנה איתא פלוגתא בגמ' (סנהדרין צ"ח): מי יהיה משיח, חד אמר (שמרומז שני הדעות האלו בתורה, כי כתיב "דדו" חסר, והוא אותיות דוד, זה י"ל, "או דדו" היינו דוד בעצמו, "או בן דדו" בן דוד היינו "יגאלנו". (דגל מחנה אפרים)

"ונתתי גשמיכם בעתם"

(כו, ד) רבי עוזיאל מריטשיבול, מתלמידי המגיד הגדול דמזריץ, היה אומר: "אם בחוקותי תלכו", אם תעשו עליכם כל עניני עולם-הזה שכל בן-תמותה מוכרח לעשותם, אכילה ושתיה וכדומה, כחוקים בלא טעם, היינו ללא הרגשת תענוגי-בשרים-וכדרך שמתפללים "יהי רצון... שנשמור חוקיך בעולם הזה", כלומר: שכל עיסוקינו בעניני עולם-הזה יהיו רק בתורת מילוי חוקיך-כי אז מבטיח ה' "ונתתי גשמיכם בעתם", אסייע לכם שתיטפלו לגשמיות רק

לעת הצורך, ולא כל אימת שמתעוררת התאוה... "הבא לטהר מסייעין אותו".

"ונתתי שלום בארץ" (כו, ו)

זה שלום התורה. (מדרש) סח רבי אברהם-שמואל בנימין סופר, מפרשבורג:

בידוע שרוב הסכסוכים בעולם נבעו מתוך קנאת איש ברעהו; אך זו אינה שכחה אלא באנשים אשר להוטים כל חייהם אחרי חמודות עולם הזה, בעוד העוסקים בתורה אינם מקנאים זה בזה על רקע של חיי-שעה, הנבזין בעיניהם, ואילו קנאת סופרים אינה יוצרת מחלוקת, אלא סופם שאוהבים אהדי – "את מה בסופה".

וזה שאמרו: "שלום התורה" - השלום שמתרבה ע"י התורה ועוסקיה....

"ויצא מעמד הוא ובניו עמו" (כה, מא)

הנה בפרשת משפטים כתוב "ויצאה אשתו עמו" ולא נזכרו שם בניו; ונראה לבאר עפ"י מה שהקשו בגמ' על הפסוק "ויצאה אשתו" וכי מי הכניסה שתצא, הלא רק את העבד קנו? אלא, לומדת מכאן הגמ', שהאדון חייב במזונות אשתו ובניו של העבד לפי שנתרחקו מבעלה ואביהם ועל כן צריך האדון לפרנסם. ונראה שזה ברור ופשוט שאין האדון חייב יותר מאביהם – העבד עצמו והדין הוא שהאב חייב לפרנס בניו עד גיל ו' וממילא גם האדון דינו כן. והשתא אתי שפיר: דבפרשת משפטים מיירי שהעבד יוצא בשש וממילא הבנים שהיו לו בעת המכירה כבר עברו את גיל ו' בעת היציאה והאדון הפסיק לפרנסם עוד קודם יציאת העבד ולפיכך כתב רק "אשתו" שאותה מחוייב לזון תמיד, אבל בפרשתנו מדובר ביובל שבא קודם שש שנים (רש"י פסוק ז) וא"כ יתכן שישנם בנים שלא הגיעו עדיין לגיל ו' והאדון חייב לזונם כמו אביהם העבד ולכן כתוב "ובניו" שיצאו גם בניו לחרות. (חתם סופר)

"לא תרדה בו בפרך" (כה, מו)

בשעבוד מצרים דרשו חז"ל – "בפרך" – בפה רך, שמתחילה דיברו איתם רכות ולבסוף שעבדום בעול קשה. אומר האלשיך הקדוש שאף כאן אסרה תורה לרדות איש באחי בפרך, ובפעמים אדם מדבר אל חברו שיעזור לו אך סופו שמטיל עליו עבודה קשה וחבירו אינו עושה אותה בלב שלם ואל יאמר המעביד שחבירו עושה זאת מרצונו החפשי שאף זה בכלל "לא תרדה בו בפרך". (האלישיך הקדוש)

"ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו" (כו, ד)

"ועץ השדה הן אילני סרק שעתידין לעשות פרי" (רש"י). הדין הוא שאם ברך אדם "בורא פרי האדמה" על פרי העץ – יצא ידי חובה שהרי בעצם פרי העץ צומח מן האדמה. והנה, הוקשה לרש"י, כיון שנאמר "ונתנה הארץ יבולה" הרי ממילא גם פרי העץ בכלל זה ולמה אפוא נאמר שוב "ועץ השדה יתן פריו"? אלא עלינו להסיק מזה ש"עץ השדה" אין פירושו עץ פרי, כי אם אילני סרק שעתידיים לעשות פרי. (ילקוט האורים)

"ואכלתם לחמכם לשבע" (כו, ה)

יש לעיין מדוע לא כתבה התורה "ואכלתם לחם לשבע" ומהו "לחמכם"? ואפשר לומר עפ"י מה שאמרו רז"ל – "לשבע" – שאוכל

קמעה ומתברך במעיו", ולכן הזהירה התורה שרק ב"לחמכם" תאכלו מעט ויתברך לשובע אבל כשאתם נותנים לעני אל תסמכו על הברכה אלא תנו לו ממש כדי שביעה.

(הגר"ח מוולוז'ין)

"וואם לא תשמעו לי" (כו, ז)

רש"י: להיות עמלים בתורה מבאר הרבי מקוצק לפי הגמ' בברכות ה: אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו ופשפש ולא מצא יתלה בטול תורה. ותמוה הדבר, ברישא נאמר יפשפש במעשיו וכיצד לא מצא בטול תורה, אלא אומר הרב"י מקוצק שיתלה בטול תורה את העובדא שלא מצא, כי העמל בתורה מדקדק ומפשפש במעשיו כראוי.

"ונסתם ואין רודף אתכם" (כו, יז)

יש להבין מה טיבה של הקללה "ואין רודף אתכם"? ברם, הרי אמר הכתוב "והאלקים יבקש את נרדף" (קהלת ג') וחכמינו אמרו על כך: "אפילו צדיק רודף רשע" – ממילא יש לו לנרדף לצפות לישועה קרובה ומהירה. זוהי אפוא הקללה. "ואין רודף" – שלא תהיה לכם אפ"י זכותו של נרדף. (הגר"א)

"והעברת שופר תרועה בחדש השביעי" (כה, ט)

ר"ת תשובה. רמז שעושי תשובה בחדש השביעי (ר"ח פלטיאל).

ולי נראה, דיש כאן רמז שקול השופר חייב לעורר לתשובה. וכמ"ש הנביא (עמוס ג' ו') "אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו".

(שערי אהרן)

הליכות והלכות

הלכות תלמוד תורה

בשולחן ערוך יור"ד סימן רמ"ו כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין זקן גדול. אפילו עני המחזיר על הפתחים, אפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: והגית בו יומם ולילה (יהושע א, ח). ומי שאי אפשר לו לתלמוד, מפני שאינו יודע כלל לתלמוד או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים. הנה: ותחשב לו כאילו לומד בעצמו (טור).

בשולחן ערוך אור"ח סימן קנ"ה לאחר שיצא מבית הכנסת ילך לבית המדרש ויקבוע לו עת ללמוד. וצריך שיהיה אותו העת קבוע שלא יעבירו אף אם הוא סבור להרוויח הרבה.

והוסיף המשנה ברורה את דברי הגמרא במסכת שבת דף לא, שמכניסים אדם לדין שואלים אותו האם קבעת עיתים לתורה ואמרו חז"ל אמר ר' יהושע אמר ר' נחמן כל מי שבא לבית הכנסת ושומע דברי תורה זוכה לישוב בן החכמים לעתיד לבוא שנאמר אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין (דברים רבה פרשת כי תבוא) עד אימתי חייב ללמוד, עד יום מותו, שנאמר: פן יסורו מלבבך כל ימי חייך (דברים ד, ט) וכל זמן שלא יעסוק בתורה, הוא שוכח.

ואמרו חז"ל כל המבטל תורה מעושר סופו לבטלה מעוני. וכל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר.

נושא הלימוד

כתב המשנה ברורה חייב אדם ללמוד בכל יום תורה שבכתב שהוא תנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים ובעלי בתים שאינם לומדים רק ג' או ד' שעות ביום לא ילמדו בגמרא לחוד דבזה אינו יוצא אלא צריך שילמוד דוקא גם ספרי פוסקים כל אחד כפי השגתו (שו"ע יור"ד ושי"ך שם):

והוסיף המשנה ברורה – כשלומד רק מעט נכון שיעקר למודו יהיה בהלכות שידע איך להתנהג למעשה וכנ"ל ואמרו חז"ל על הפסוק אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה יותר מכל בתי כנסיות וכו', וגם אמרו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב ואם אינו מבין בהלכות ילמוד כל מה שידוע.

דרך הלימוד

אין שואלין את הרב כשיכנס לבית המדרש מיד, עד שתתישב דעתו עליו. ואין התלמיד שואל כשיכנס, עד (שיתיישב) וינוח.

ואין שואלים שנים כאחד. ואין שואלים את הרב מענין אחר, אלא מאותו ענין שהם עוסקים בו, כדי שלא יתבייש. ויש לרב להטעות את התלמידים בשאלותיו ובמעשים שעושה לפניהם, כדי לחדדם וכדי שידע אם הם זוכרים מה שלומדים. ואין צריך לומר שיש לו רשות לשאול אותם בענין אחר שאין עוסקים בו, כדי לזרוזם.

ולא יאה התלמיד בוש מחבירו שלמד בפעם ראשונה או שניה והוא לא למד אפילו אחר כמה פעמים, שאם נתבייש מדבר זה נמצא נכנס ויוצא לבית המדרש והוא לא למד כלום, ועל כן אמרו: לא הביישן למד ולא הקפדן למלמד. בד"א, שלא הבינו התלמידים הדבר מפני עומקו, או מפני דעתן שהיא קצרה, אבל אם ניכר לרב שהם מתרשלים בדברי תורה ומתפרים. עליהם ולפיכך לא הבינו, חייב לכעוס עליהם ולהכלימם בדברים כדי לחדדן, ועל זה אמרו: זרוק מרה בתלמידים. לפיכך אין ראוי לרב לנהוג קלות ראש בפני התלמידים; ולא לשחוק בפניהם; ולא לאכול ולשתות עמם, כדי שתאה אימתו מוטלת עליהם וילמדו ממנו מהרה.

חשיבות לימוד התורה

ת"ת שקול כנגד כל המצוות. היה לפני עשיית מצוה ות"ת, אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק לתלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתורתו. תחלת דינו של אדם על ת"ת, ואחר כך על שאר מעשיו.

לעולם יעסוק אדם בתורה, אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

ברית כרותה שכל הלומד בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח, וכל היגע בתלמודו בצנעה מחכים, שנאמר: ואת צנועים חכמה (משלי יא, ב) וכל המשמיע קולו בשעת תלמודו, מתקיים בידו. אבל הקורא בלחש, במהרה הוא שוכח.

כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, או שקרא ושנה ופירש ולא להבלי העולם והניח תלמודו וזנחו, הרי זה בכלל כי דבר ה' בזה (במדבר טו, לא) (ואסור לדבר בשיחת חולין).

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמרים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525 55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

המשך הליכות והלכות

"וקראתם דרור בארץ לכל יושביה"

(כה, ז)
"דרור" עולה כמנין ת"י רמז, כמנין דרו"ר שנים היו דרורים בארץ משנבנה הבית. (בעלי הטורים)

"ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו"

(כה, ז)
צריך לזוהר מאד שלא להנות את חבריו. וכל המאנה את חבריו, בין שהמוכר מאנה את הלוקח, בין שהלוקח מאנה את המוכר, עובר בלאו, שנאמר (כ"ה י"ד) "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו".

והיא השאלה הראשונה ששואלן את האדם בשעה שמכניסין אותו לדין: נשאת ונתת באמונה, (שבת ל"א).

(קיצור שולחן ערוך)

"והשימותי את מקדשכם ולא אריח בריח ניחחכם"

(כו, טא)
ולכאורה הרי זה פשיטא כיוון שאין ביהמ"ק - "והשימותי את מקדשכם" - מה יש להריח שצריך להדגיש "ולא אריח בריח ניחחכם"? אלא דאמרו חז"ל (יומא לט) שהרבה שנים אחרי החורבן היו מריחים עוד ריח פטום הקטורת. ואמר הכתוב כאן "והשימותי את מקדשכם" - היינו שגיגע זמן שאפילו אותו הריח לא יגיע לכם וזהו "ולא אריח את ניחחכם" - שישכח זכר הריח ניחוח שלא יריח עוד. (מהרי"ל דיסקין)

"והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך, ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול" (כה, ו, ז)

מעשי חכמים

שנת שמיטה בארץ

בתחילה שנת תשי"ג, במוצאי שביעית, פנו תושבי "קוממיות" אל רבי אברהם ישעיה קרליץ - בעל ה"חזון איש" - בשאלה: ילמדנו רבינו, כלום רשאים אנחנו לחרוש בחוה"מ סוכות לקראת זריעת החורף, כי קיים חשש שלא נספיק עד עונת הגשמים ונהא צפויים להפסד מרובה. אחרי שהשבתנו את כל עבודת הקרקע בשביעית. השיב להם החזו"א: וכי מי יאמר לכם שתאחרו את עונת הגשמים, שמה תקדימו יותר מדי, ונמצאתם מפסידים דוקא בגלל העבודה בחול המועד. שמעו אנשי קוממיות לעצתו ולא חרשו בחוה"מ. והנה שנה זו שחונה היתה בתחילתה, שנעצרו הגשמים עד חנוכה - ומושב קוממיות שהתאחר בזריעה, היה היחיד בכל רחבי הנגב שהצליח ביבול שדותיו.

סוף

עוד ראינו חסדי השי"ת בטפלי דתליא בן, כי אע"פ שהירקות המותרות שהיו לנו בשביעית היו בצמצום גדול, מ"מ נהגנו בע"ה כל החומרות הראויות גם למאכל התינוקות. והנה בשנת השמיטה בא כרגיל רופא הילדים האזורי לבדוק ולטפל בילדים, ובהיותו אצלנו שאלתיו על מצב בריאותם של ילדינו, ואמר לי כי מצבם ב"ה בטיב טוב, ויפיים הם בכוחם ובריאותם מכל ילדי ישובי האזור, לשנה האחרת כאשר שוב בא לבדוק את הילדים ושאלתיו על מצבם כנ"ל. ענה לי כי מצב בריאותם טוב כמו הילדים שבאשר המקומות. והראנו לדעת כי בשנת שמיטה היתה סייעתא שמיא מיוחדת ושלח השי"ת ברכתו במיוחד בזכות מצות השמיטה. (ילקוט חמישא)

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כה אייר	כד אייר	כג אייר	כב אייר	כא אייר	כ אייר	יט אייר
בעל התורת חיים מקוסוב שקיעה 8:15	רבי יעקב מליסא בעל החזו"ת דעת		רבי שלמה אליעזר אלפונד-הסבא קדישא		רבי מרדכי ממשרנובל	רבי עזרא עמיה ראש ישיבת פורת יוסף שקיעה 8:10

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה